

ALLA ELEVER ÄR OLIKA

John-Wiktor Holm

Jag heter John-Wiktor Holm, född den 27 juli 1931 i Stockholm. Min pappas yrke var kakelugnsmakare, men eftersom centralvärmen blev allmän i Stockholm från 1920-talet jobbade han mest med öppna spisar och plattsättning. Under loven hantlangade jag ibland hos min pappa.

Min mamma var hemmafru. Hon hade gått i realskola och läst både tyska, engelska och franska. Hon var pappas sekreterare och skrev ut räkningar.

Jag växte upp i Vasastan och bodde i en bostadsföreningslägenhet på Rörstrandsgatan. Jag var enda barnet och uppfostrades strängt men mycket kärleksfullt av mina föräldrar och morföräldrar som bodde ett par kvarter ifrån.

Vi var inte rika på pengar men vi hade det bra. Min pappa var lite av mångsysslare. Vi hade bil och sommarställe. Mina sommarlov i Sorunda vid Stora Vika, där det sedan byggdes en cementfabrik, var underbara. Min pensionerade morfar hade all tid att lära mig om naturen, djuren, fåglarna, fiskarna och åker-bruket. Han hade utbildats på lantbruksskolan i Bjärka-Säby för att ta över sin fädernegård i Östergötland men så blev det nu inte.

Jag gick mina fyra år i Adolf Fredriks skola 1938-1942 för en mycket duktig gammal lärarinna, Lilly Dalhagen. Jag älskade henne och livet i skolan var underbart. Jag fick fina betyg.

På våren 1942 provade jag in till läroverk. Jag ville egentligen inte men både min fröken, mamma och pappa tyckte att jag som var så duktig skulle läsa vidare. Pappa för att han inte tagit chansen att studera när han var ung. Min farfar, kakelugnsmakarmästaren, hade frågat om pappa ville gå i skolan eller jobba och tjäna pengar och pappa valde alltså bort skolan. Nu ville han ge mig möjlighet till en bättre utbildning än han själv fått.

Läroverkstiden

Jag kom in och började realskolan i Norra Latin. Detta var något helt annat. Borta var min gamla fröken och i stället ett antal kärva och ofta opersonliga lärare men vi lärde oss massor. Långa läxor i alla ämnen. Min mamma förhörde mig på glosor i tyska, engelska och franska. Pappa hjälpte mig med matematiken. Jag tyckte inte om skolan längre. Den var bara ett tvång, ett måste. Betygen sjönk men jag hängde med. Svårast hade jag med matematik, fysik och kemi.

Men efter fjärde klass i realskolan sökte jag till gymnasiet, reallinjen för så tyckte pappa, och fortsatte förstås i Norra Latin. Jag slet än-

Studentexamen, maj 1950.

nu mera för att få tillräckliga betyg för att bli uppflyttad till nästa ring. I tredje och fjärde ring valde jag bort fysik och kemi och läste en grupp med tyska, franska och geografi. Engelska hade nu blivit obligatoriskt ämne. Matematiken gick allt sämre. Jag minns hur jag pluggade under sommaren för att tentera upp till fjärde ring och klarade mig.

Studentexamen var en vända. Jag hade misslyckats på skriftliga provet i matematik men jag gick ändå upp. Jag hade lyckats ganska bra i de övriga ämnena och jag hade varit en skötsam elev i åtta år. Vid lärarkollegiet godkändes alltså min examen och jag står med ett stort C i matematik i mitt studentbetyg. Jag fick min vita mössa den 8 maj 1950!

Mitt liv i skolan var äntligen över, trodde jag.

Efter studentexamen

Utöver studierna hade jag varit aspirant i Sjövärnsskåren och nu följde sjutton månaders värnpliktsjänstgöring i flottan fram till värnpliktig officer våren 1952. Vägen till aktiv officer var stängd på grund av mitt underbetyg i matematik och avsaknad av studentbetyg i kemi och fysik. Vad skulle jag utbilda mig till?

En faster till min mamma hade varit småskollärarinna. Jag minns hur hon vid ett tillfälle pratade med mig och tyckte att jag borde bli lärare. Pappa ville inte men mamma ville och så gick jag upp en dag, våren 1952, till folkskoleseminariet för manliga elever i Stockholm på Brunnsgatan och fick blanketter. Kallades till prov och intervjuades sedan ingående och blev antagen till studentlinjen på nämnda seminarium, nu förlagt till nya lokaler på Rålambsvägen, blivande Lärarhögskolan. Man tog in två klasser, alla sökande kom in.

Så satt jag på skolbänken igen hösten 1952.

Seminarietiden 1952-1954

De två åren på seminariet gick raskt. Rektor Sävström hade lånat in en rad mycket dugliga lärare från olika skolor i Stockholm. De var i högsta grad ämnesinriktade och behandlade oss som de okunniga elever vi väl i stort sett var och knappast alls som blivande lärare. Med ett C i matematik måste jag komplettera mitt betyg i detta ämne och med hjälp av lektor Åhse fick jag någon slags knäpp och i mitt folkskollärarybetyg står ett litet a i matematik. Lektor Ernlöv som undervisade för behörighet i engelska tog bara emot elever med betyg i stu-

dentexamen från AB och uppåt så jag med mitt Ba fick avstå och många med mig. Bernhard Tarschys duglighet som pedagog i svenska vill jag ifrågasätta men visst var han duktig men sarkastisk. Lektor Thore i biologi och kemi var helt fantastisk. Jag kan fortfarande många blommors namn på latin. Vår klassföreståndare, Adolf Söderlund, var den verkliga psykologen och den som klargjorde vägen in i pedagogiken. Hans föredrag i aulan var höjdpunkter.

Våra övningslektioner, förlagda till dåvarande Fredhalls folkskola som nu gått upp i Lärarhögskolan, var dock det viktigaste för mig. Att komma ut och möta olika klasser och olika elever var intressant och har så förblivit under alla mina lärarår.

Jag minns en auskultationsserie i en sjätteklass i gamla Kungsholms folkskola. Deras klasslärare var kantor Gustav Hellblom. Jag varnades av kamrater som misslyckats där tidigare men jag klarade mig och lyckades fånga de bångstyriga 32 pojkarna för Gustav III och Viborgska gatloppet så att de vid sista lektionstillfället överlämnade ett exemplar av F.G. Bengtssons Röde Orm till mig. Jag har det häftade bandet kvar med pojkarnas namnunderskrifter på ett särskilt papper. Det kändes!

Vi skulle också ha en två veckors auskultation i en icke A-skola. Vi fick själva försöka få tag på en lämplig sådan. En kusin till min pappa ordnade så att jag fick vara hos en gammal (62 år) lärarinna i Sävne skola i Västerlövsta utanför Heby i västra Uppland. Nämnda kusin hade själv haft denna lärarinna. Skolan var en s k C-skola, dvs med intagning vartannat år. Jag tror det var 18 elever fördelade på klass 2, 4 och 6 samt en elev i årskurs 7, alla naturligtvis i samma klassrum. Lärarinnan bodde i lärarbostaden, ett rum och kök ovanpå klassrummet.

Både lärarinnan och barnen var lite avvaktande de första dagarna, men sen hade vi mycket gemytligt. Varje morgon lästes ett stycke ur "Sven i Tallbacken" och denna lilla sedelärande bok lyssnade barnen andäktigt på. "Fröken" och jag delade upp barnen. Jag tyckte det var lättare att undervisa de lite äldre. Under den andra veckan inbjöds jag på kaffe och nybakad sockerkaka uppe på lärarinnans rum. Hon berättade då i förtroende för mig att hon varit mycket tveksam om hon skulle släppa in en ung Stockholms-kille i sin klass. Hon hade tänkt så här: – Är han stursk och tror att han vet bäst så får han sköta alla bar-

nen själv. Är han förståndig och lyssnar på mig så hjälps vi åt. Tydli-
gen var jag förståndig.

O, låt mig passa på tillfället att säga:

– Ni alla unga lärare som kommer ut i dagens skola. Lyssna på de
gamla erfarna lärarna och lär av dem innan ni sätter igång med alla de nya
idéer som kommit. De är inte alltid så lätta att genomföra i praktiken.

Ett ämne på seminariet som tilltalade mig mycket var trädgårds-
skötsel. Vi hade en mycket inspirerande trädgårdsarkitekt som lärare.
Utöver vanliga lektioner i klassrummet var hela klassen två gånger per
termin ute en hel dag i en trädgård i Freskati och idkade jordbruksar-
bete. Ett minne från detta är min årliga odling av jordärtskockor som
härstammar från Freskati.

Ett stort handikapp som hängt med under alla mina lärår har va-
rit min oförmåga att sjunga och spela. När vi drog lapparna för exa-
menslektionerna fick jag och två till med liknande problem dra först
för att få chans att byta ifall vi fått en musiklektion. Jag fick en lektion
i religion: "Den förlorade sonen" i en årskurs 7. Jag förberedde mig
grundligt och jag tror jag lyckades fånga elevernas intresse. Som be-
dömare satt vår religionslärare, dåvarande kyrkoherden i Matteus, Tor

*Manliga folkskoleseminariet i Stockholm, våren 1954. John-Wiktor längst
upp i v.*

Irstam, längst ner i klassrummet. Han sa till mig efteråt att jag kunde kanske ha avslutat lektionen med en lämplig psalm, annars var det bra.

Den energi jag lade ner på arbetet med eleverna i klasserna under seminarieåren gav utdelning i form av ett litet a i undervisningsskicklighet vilket kom väl till pass vid sökandet av tjänst. På den tiden, våren 1954, skickade man ansökan till Stockholms skolor som sedan fördelade de sökande på de lediga platserna.

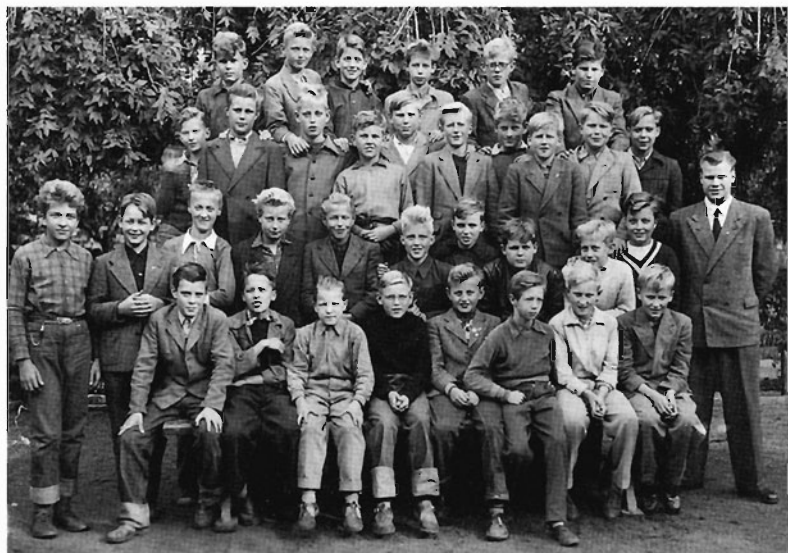
Johannes skola 1954-1971

Jag fick ett vikariat som klasslärare i en femteklass i Johannes skola vid Roslagstull. Överläraren, Anders Wallqvist, tog hjärtligt emot mig och presenterade mig för ett kollegium med idel gamla erfarna lärare och lärarinnor. Johannes skola, byggd 1890, i rött tegel, tre våningar, takhöjd i klassrummen c:a 4 m, med långa korridorer och en underbar trapphall var verkligen den gamla tidens skolbyggnad. Den borgliknande fasaden mot skolgården har använts som kuliss i filmer för att ge en bakgrund till medeltida tornerspel. Med fyra paralleller i årskurserna 1-4 och två paralleller i årskurserna 5-8 plus läsklasser, hjälpklasser och observationsklasser var det en ganska stor skola. Jag var den yngsta läraren, bara 23 år, helt nyexaminerad.

Min företrädare var Yngve Östberg som slutat sin tjänst för att på heltid jobba för Sveriges Folkskolläraryrkeförbund (eller hur det nu hette). Ordinarie lärare för min klass var Hildur Bengtsson men henne tog det flera år innan jag träffade. Hon arbetade med elever i fortsättningskolan i gamla Klara folkskola. Närmast mig i ålder, bara tio år äldre var Torsten Forslöw, en underbar sångare, men också en mycket duktig lärare som var klasslärare i årskurs 6, pojkar. Han fanns alltid till min hjälp.

Jag ställdes alltså inför årskurs 5, pojkar. Flickorna tog de kvinnliga lärarna dvs folkskollärarinnorna hand om. Pojkar ansågs vara besvärligare. Årskurs 1 och 2 hade småskollärarna, 3 och 4 hade oftast de äldre folkskollärarinnorna och sedan, efter årskurs 4 när första gallringen gjorts, dvs när c:a 1/3 av eleverna, de studiemotiverade, gått till realskolan delades eleverna upp i pojk- resp. flickklasser.

Det var 35 elever i min första egna klass. Visst var det jobbigt men man var ju ung. Jag började mycket snart tycka om mina pojkar och jag kände att jag nog hade hamnat på rätt plats. Min lärarfrihet var stor.

Klass 6, Johannes folkskola, höstterminen 1954.

Överläraren frågade mig ibland hur det gick och en dag efter c:a två månaders kom han in i klassrummet och slog sig ner. På rasten när pojkarna gått ut kom han fram till mig och sa: – Du kan ta bort ordet vikarie efter ditt namn. Fr.o.m. nu får du stå för klassen själv. Min stolthet kände inga gränser! Jag riktigt kände hur jag växte med förtroendet och ansvaret.

Det var 1919-års läroplan som gällde. Jag fann den vara ett utmärkt stöd för min undervisning och jag brukar säga att trots alla nya läroplaner som kommit under åren har jag ändå i grund och botten hållit mig till den, dvs 1919-års. Efter årskurs 6 skickade jag ytterligare 1/3 studiebegåvningar till den 3-åriga realskolan och hade sedan resten av klassen plus tillskott från andra skolor i årskurs sju och åtta.

Mina pojkar och jag åstadkom massor under dessa två sista år. Många som man inte hade märkt tidigare kom nu fram i ljuset när deras "duktiga" kamrater var borta. Det var ibland ganska tufft. Jag var ju bara elva år äldre än mina 29 elever men vi gillade varandra. Vi gjorde en händelserik skolresa till Helsingborg med besök i Köpenhamn. Ingen av pojkarna hade varit utomlands tidigare. Två elever var

inte med. Den ene låg på sjukhus för en allvarlig hjärnskakning och den andre förbjöds av överläraren att delta på skolresan för att ha orsakat denna skada.

Då och då har jag träffat några av mina första elever. En större träff ordnades 1990 i samband med Johannes skolas hundraårsjubileum. Sexton 48-åriga vuxna karlar bänkade sig i sitt gamla klassrum. Det blev en mysig kväll med många minnen från skollåren. Det var "magister Holm" mest hela tiden. Det var svårt för dem att säga du till mig. Det hade de ju aldrig gjort.

Våren 1958 när min åttondeklass lämnade skolan var händelserik också för min privata del. Jag ingick äktenskap på pingstafton med min Margit. Vi firar i år vår 40-åriga bröllopsdag. Smekmånaden tillbringade vi i Uppsala. Min överlärare ville att jag skulle ta behörighet

Lärarlaget i fotboll i Johannes på 1950-talet. John-Wiktor längst t.h.

i undervisning i engelska vilket var nödvändigt för min fortsatta tjänst. Jag gick en kurs på universitetet anordnad av folkskolläraryförbundet och Gunvor Larsson-Utas.

I juli 1958 blev jag ordinarie lärare i Stockholm med placering i Johannes skola. Det kändes tryggt. Vi begåvades ganska snart med tre egna barn och då gällde det att klara sig på en lön. Barnbidrag fanns ju men icke någon slags lön för mammaledighet.

Redan inför nästa elevomgång, hösten 1958, var stora ändringar. Enhetsskolan var införd med sammanhållna klasser t.o.m. årskurs 6 och naturligtvis pojkar och flickor tillsammans. Jag såg till att alla elever som visat lust för studier tog sista chansen till 3-årig realskola efter 6-an och jag kunde sedan i lugn takt fortsätta i 7-an och 8-an med de övriga. I 8-an växlade eleverna mellan skolan och olika arbetsplatser vilket nog blev lite jobbigt för en del.

Nu var det dags för grundskolan med sammanhållna klasser från årskurs 1 till årskurs 9. Det skulle vara grupparbeten. Man skulle individualisera undervisningen inom klassens ram. Man gjorde så gott man kunde med sina 30 elever. Som tur var hade vi fortfarande specialklasser (läsklasser) i Johannes skola dit vi kunde flytta elever med grava läs- och skrivsvårigheter. Ännu fanns betygen kvar och det var ganska lätt att motivera eleverna att jobba. Vad som var roligt var också att resultaten i övningsämnena, slöjd, gymnastik (idrott) och teckning (bild) fick större betydelse. Många teoretiskt svaga elever kunde glädjas åt kanske en 5-a i slöjd eller gymnastik.

Nåväl alla gick vidare till högstadiet, förlagt till Engelbrekts skola, där vår rektor Gunnar Gunnerbeck var placerad.

Så fortsatte jag några elevkullar, nu med årskurserna 4, 5 och 6, det s.k. mellanstadiet i Johannes skola. Jag tyckte mig redan nu känna en viss olust sprida sig i skolarbetet. Konfrontationen mellan lässvaga och studiebegåvade, praktiskt lagda kontra teoretiskt blev tydlig särskilt i årskurs 6. Eleverna upptäckte snart att var man lat och inte brydde sig fick man naturligtvis sämre betyg men högstadiet tog emot alla, och man måste hålla ihop ända t.o.m. 9-an.

Föräldrar

Föräldrakontakterna ökade i intensitet med åren. Jag tycker mig under hela tiden i Johannes skola ha lyckats att med enkel diplomati ha ett

gott förhållande till mina elevers föräldrar. På den tiden litade föräldrarna på att skolan och lärarna var professionella och visste vad som var bra för resp. elev. Man ifrågasatte inte undervisningsmetodik. Jag har alltid tyckt att det varit roligt att ha föräldramöten. Jag har försökt ge mina föräldrar vid höstterminens början en ordentlig orientering om vad klassen skulle jobba med under året. Vid ett möte längre fram under läsåret har jag ofta haft riktiga lektioner, t.ex. i engelska för att föräldrarna ska veta hur vi jobbar eller i matte t.ex. genomgång av hur vi räknar division så att de kan hjälpa sina barn på rätt sätt.

På sista föräldramötet i årskurs 6 i Johannes skola våren 1971 föreslog jag mina föräldrar att vi skulle säga du åt varandra. Du-reformen var på frammarsch...

Luciadagar

Lucia firas ju i de flesta skolor men jag tror Johannes skolas luciamorgnar är nära nog legendariska. Den tidigare nämnda trapphallen fungerade utmärkt för ett stilfullt luciaspel med tärnor och stjärngossar. Spelet kompletterades med Adams julsång framförd av Torsten Forslöw ackompanjerad av skolans musiklärare, Elsa Fleetwood eller Anna-Greta Frydén. Sången ljöd i den mörka trapphallen, endast upplyst av stearinljus. Varje år kom många föräldrar, f.d. elever och lärare till skolan denna morgon.

Så gjorde också den gamle pensionerade överläraren Kaleb Andersson med sin fru Ingeborg under många år. Min första luciadag i min 5:e klass pojkar minns jag alldeles särskilt. Meddelande hade gått ut att efter morgonens luciaspel skulle undervisningen fortsätta enligt schema dock med tillägg att det var tillåtet för resp. lärare att del av dagen hitta på något utanför läroplanen. S.k. ishockeyspel på bord inomhus var just på modet och jag hade gjort upp med mina pojkar att vi skulle göra en turnering i klassrummet. Denna luciadag hade vi i klassrummet 8 st dylika ishockeyspel. Stämningen och ljudnivån var hög när den gamle överläraren Kaleb kommer in. Det blir dödstyst. Pojkarna tittar ömsom på överläraren och ömsom på mig. Så säger han: – Låt inte mig störa. Fortsätt spela. Jag går bara runt och tittar lite. Efteråt i lärarrummet lade han armen på min axel och sa: – Jag såg på dig att du undrade vad en gammal lärare skulle tycka om detta. Jag kände den härliga atmosfären i samspelet mellan elever och lärare. Det

är det viktigaste i ett klassrum. Du har många år framför dig. Lycka till!!

Sexton år hade jag jobbat i Johannes skola när min hustru och jag beslöt att lämna Stockholm och flytta med våra barn tio, åtta och fyra år ut till vårt sommarställe i Ekerö. Jag hade försäkrat mig om en ordinarie tjänst i Träkvista skola men jag ville inte lämna en 5:e klass utan sökte och fick tjänstledigt för att gå ut min 6:a i Johannes. På det viset kunde vår yngre dotter åka med mig in till Stockholm för att gå ut 3:an i Gustav Vasa skola. Min hustru vikarierade på min tjänst i Träkvista skola under hösten 1970.

Träkvista skola 1971-1996

Höstterminen 1971 började jag min tjänstgöring på mellanstadiet i Träkvista skola i en 4:e klass. Skillnaden var stor. Träkvista gamla skola är byggd 1936 men i anslutning till den uppfördes under 60-talet ett antal baracker i takt med det ökande elevantalet. Som mest var mellanstadiet treparallelligt. Barackerna är en-plans med upp till fem klassrum på rad. Varje barack har eget gruppum, kappum och toalett. (I Johannes skola fanns det på min tid bara elevtoalett nere på gården). Min hustru hade förberett mig men ändå kändes det ovant när mina elever dök upp på uppsprogsdagen och helt naturligt hejade och sa du till mig. Man måste ta seden dit man kommer och magister Holm byttes snabbt ut mot J-W när jag presenterade mig för föräldrarna. John-Wiktor tycktes eleverna för långt.

Träkvista skola, som kom att bli min arbetsplats under 25 år fram till min pension för två år sedan var en låg- och mellanstadieskola. Efter 6:an fortsatte eleverna på högstadiet i Tappströmskolan där elever från alla mellanstadieskolorna samlades. Fr.o.m. läsåret 97-98 övergår Träkvista skola successivt till att bli 1-9 skola.

Vår äldsta dotter, Vivianne, började i B-skola när vi flyttade till "landet". Skolan var verkligen lantlig och som stadsbarn mårde hon inte bra. Mobbad skulle vi säga idag. Vår rektor, Erik Aldeholm, ville jag skulle ta henne i min klass och så fick det bli. Vivianne hade lite svårt att lära och mina övriga elever tyckte synd om henne när hon t.ex. fick dåligt resultat på ett prov. Ett par flickor kom till mig och sa: – Kan du inte visa Vivi proven hemma innan så går det nog bättre för henne. Det tyckte jag var bra betyg på att jag inte favoriserade min egen dotter.

Betyg

Ännu några år fick man ge betyg i alla årskurser på mellanstadiet. Ett par år gav man skriftliga betyg bara i årskurs 6 och sedan slopades betygen helt för att ersättas av (kvart-) samtal och numera utvecklings-samtal.

Varför togs betygen bort? Svar: Det var inte rättvist med betyg. Alla fick inte lika bra betyg.

Människor är olika, passar för olika saker, har olika yrken osv. Det samma gäller elever. Inte ens i förskolan har jämnåriga barn kommit lika långt i sin utveckling. Självklart att i en klass på mellanstadiet alla är elever olika, har olika förutsättningar, pluggar mera eller mindre, har intresserade föräldrar eller föräldrar som inte bryr sig. Jag tycker (fortfarande) att skolan har som huvuduppgift att ge kunskaper och färdigheter i basämnena och en ordentlig orientering i övriga ämnen.

Hur ska man få elever att känna lust att jobba i skolan? Jo, de måste få känna glädjen i att lyckas. Har man t.ex. pluggat in glosorna i engelska känner de flesta elever det skönt att få visa det i ett litet prov. Om en lärare gång efter gång säger: – Glöm inte glosorna, men aldrig förhör dem, slutar snart eleverna läsa på. Kom ihåg att en elev på mellanstadiet är inte vuxen att förstå att man måste plugga hela tiden, varje årskurs för att få bra betyg när de äntligen ges första gången, efter höstterminen i årskurs 8.

Lärare har sagt till mig: – Det är bra att man inte behöver ge betyg. Det är så synd om de elever som är svaga och alltid får dåliga betyg.

Jo visst är det det. Men jag tycker också att det är synd om duktiga elever som aldrig får chansen att visa vad de är värda och därför tap-pa sugen och inte bryr sig om att plugga.

Tänk alla går vidare upp på högstadiet utan några krav. Jag brukar jämföra med tävlingar i idrott. Där plockar man förvisso ut vilka som gått till final och vilka som blivit utslagna. Är det rättvist?

Mera studier

En lärare kunde tidigare studera ett läsår med s.k. B-avdrag. Efter att ha gått ut med en 6:a 1980 beslöt jag mig för ett "sabbatsår" och läste historia på Stockholms Universitet. Jag lyckades ta mina 40 poäng men det var med mycket möda. Jag var ju i 50-års åldern och det var nära nog omöjligt att få nya namn och årtal att fastna. Vi skulle också

skriva en examensuppsats om problem under 1900-talet. Jag valde att forska om kakelugnsmakarna (min pappas gamla yrke). Hur går det för en yrkesgrupp när förutsättningarna för deras arbete försvinner? Jag letade i Arbetarrörelsernas Arkiv på Upplandsgatan och hittade där både min fars och farfars namn. Min uppsats blev godkänd.

Tillsynslärare

Hösten 1981 var det skönt att börja med en 4:a igen. Rektor i Ekerö var då en namne till mig, Anders Holm, som jag kände väl. Han tubbade mig till att ta tillsynslärarjobbet i Träkvista skola. Skolan var nu rätt igenom tvåparallellig, d.v.s. tolv klasser. Det var nog intressant till att börja med. Jag gick en snabbkurs i skolekonomi och lärde mig lite av varje. Tack vare en bra vaktmästare gick det väl någorlunda. Två timmars nedsättning från min klasslärartjänst var dock alldeles för lite och för att kunna sköta jobbet fick jag ta en hel del av min fritid. Min hustru som nu också jobbade som mellanstadielärare i Träkvista skola var mig mycket behjälplig, inte minst med att skriva ut en massa papper åt mig på maskin, något jag aldrig lärt mig.

Efter tre år hade jag fått nog av att vara tillsynslärare och sa upp det extra jobbet för att åter helt ägna mig åt klasslärarskapet i en ny 4:a.

John-Wiktor guidar sin 4:a på Björkö, maj 1994.

Skolresor

Bör en lärare ställa upp och följa med på klassresor? Mitt svar är ja. Med samtliga de 14 klasser som jag haft under mina 42 år som klasslärare har jag genomfört någon slags längre resa och jag ångrar det inte. Alla förberedelser, hopsamling av pengar, val av resmål, bokning av färdmedel men framför allt alla stora förväntningar har varit en sporre i undervisningen både för mig och eleverna. Från Lärarförbundet vill man inte ha skolresor. Man menar med all rätt att ansvaret på läraren är alltför stort om något skulle inträffa och vidare så utgår ju ingen ersättning för det jobb dygnet runt som en klassresa innebär.

En klassresa måste vara väl förankrad hos föräldrarna. Alla elever ska om möjligt följa med. I varje fall får ingen av ekonomiska skäl bli lämnad hemma. Eleverna ska självklart vara försäkrade.

Av mina klassresor sätter jag Gotlandsresorna främst. Den första gjorde jag våren 1960 och den sista våren 1993. Att berätta här om mina skolreseäventyr på Gotland tar för stort utrymme. Men de minnen och kamratskap som en lyckad klassresa ger elever ska inte underskattas.

Tankar om dagens skola

Utvecklingen och förändringarna inom skolan har gått mycket snabbt under 1900-talets senare hälft. Jag började 1954 med 1919 års läroplan och sedan dess har det kommit (tror jag) fyra nya läroplaner fram t.o.m den nu gällande. Visst måste skolan utvecklas och följa med tiden men om man hade gjort sig mödan att lyssna på duktiga, erfarna lärare i stället för att låta politikerna fatta beslut om skolans förändringar tror jag mycket idag hade varit bättre.

Skoldebatten är idag mycket livlig och jag finner att många debattörer bland skolfolk har liknande tankar som jag:

1. De sammanhållna klasserna från förskolan till årskurs 9 fungerar inte som tänkt. Det blir av naturliga skäl en inriktning mot mitten. De svaga får ej den hjälp de behöver och de duktiga får inte tillräcklig stimulans att prestera något efter sin förmåga.
2. Avsaknaden av någon form av betyg i grundskolan upp till årskurs 8 har gjort att eleverna har svårt att känna motivation att studera. Varför lyssna på läraren och göra de uppgifter de blir tillsagda

om det går lika bra ändå. Vi har ju inte ens betyg i uppförande och ordning. Var de betygen också orättvisa?

Jag har älskat mitt arbete med barn men jag har aldrig tyckt om skolan. Kanske är det de arbetsamma åren i Norra Latin som orsakat detta. Jag tror att jag ville bli lärare för att kunna ge av mig själv. Försöka påverka barn i sin mest mottagliga ålder och om möjligt ge dem en bra start i livet.

Hur ska vi få bra lärare till våra barn? Förvisso måste lärare ha bättre betalt. Nu med alla konferenser på eftermiddagarna och studiedagar både före ett läsårs början och efter dess slut så har ju en lärares officiella arbetstid ökat medan andra yrkeskategoriers arbetstid minskat. Jag menar att en lärare har ett heltidsjobb idag och ingen kan längre säga att lärare har så mycket längre ledighet än "vanliga" arbetare. Jag måste här berätta vad Bernhard Tarschys på seminariet sa till oss angående lärarnas ännu på den tiden (1954) långa sommarlov. – De första två veckorna är en konvalescenstid som behövs för att varva ned efter ett läsår. Sedan kan man njuta av semester några veckor innan tankarna på det kommande läsåret fördunklar eller förgyller ledigheten.

För mig har läraryrket varit något av ett kall. Jag har älskat mitt jobb bland mina elever men jag har aldrig älskat skolan som institution. Under 42 år som klasslärare har jag hunnit med 14 tre-årsomgångar. Med ett genomsnitt på 25 elever blir det c:a 350 st barn som jag har haft det direkta undervisningsansvaret för.

Det känns skönt att se tillbaka men jag längtar inte tillbaka. Jag mår utmärkt som pensionär. Det har dock varit roligt att sitta och skriva ner en del minnen och tankar. Det gick lättare än jag trodde.

PS 1

Som jag tidigare nämnt blev min hustru också lärare i grundskolan och har ännu några år kvar till pensionen. Det har fungerat utmärkt att ha samma yrke. Vi har varit lediga samtidigt och haft möjlighet att vara tillsammans med våra barn. Jag vill också här tacka min hustru för att hon uppmuntrat mig i mitt skrivande. Det är ju dessutom hon som skrivit rent det hela på maskin.

PS 2

Vad har det blivit av våra barn?

Vår äldsta dotter, nu 38 år, är barnskötare och mycket omtyckt av barn och föräldrar. Hon är gift och har två egna barn, 13 resp. 11 år, som går i Träkvista skola litet beskyddade av sin mormor, tidigare också av sin morfar.

Vår yngre dotter, nu 36 år, är civilingenjör inom väg och vatten, bosatt utanför Seattle i USA, gift med en amerikan och har också två barn.

Vår son, nu 32 år, är mellanstadielärare sedan åtta år. Han gick ut: Lärarhögskolan sista omgången med den gamla utbildningen. Hans fru, de gifte sig i juli 1998, går på Lärarhögskolan och blir färdig 1-7 lärare till julen detta år.